

SZKIZOFÓNIA, AVAGY ISTEN CSENDJE

Késő kamaszkori kihallások

V E R E B E S E R N Ő

Mindenki Isten csendjében él, még ha füttyent is egyet valaki.
Mert e csend a várt válasz hiánya.

*

Ha előrehajolsz, majd egészen le, hogy két lábad között lásd a hátad mögött elterülő tájat, az eredendő formát látod, esetleg egy mikrofont, mely – mint egy olcsó filmben – belelóg a képbe. Az alapállás idején, ha minden rendben folyik, a tanulmányozandó tér fokozatosan kitérül. Természetellenes testtartásodra legfeljebb a fejben jelentkező vértolulás utalhat – akár a szülő nőknél –, kikenél viszont éppen e nyomás hivatott a legtermészetesebb úton világra hozni az újszülöttet. S ezzel az apropóval, visszaszámlálásunk célidejét is meghatároztuk.

A majdan mélyvízbe bukó, temetőjáró próféta (Én) ismét vízben lesz kénytelen úszni, most azonban saját anyamedencéjébe visszaiparkodván. Mert az eredendő bűntől való effajta megszabadulás a legegyszerűbb számára – számomra – is.

A táj eredendően ismerős. Langyos tál-vizek növekednek hatalmas rizsföldekké meg halastavakká. A tenger még nem látszik, de ha látszana is, csak egy üres lábast sodorna. Édes és testmeleg e világ. Ujjaim tétován áznak, s érzem, egyszer el kell hagyynom e helyet.

Jobb oldalt az ablak, hóval fedett fenyők néznek be rajta, a rózsaszínű függöny fázik a fényben. Bárgyú mosolyt érzek arcomon, miközben némán, jövődöbéli tartozásaimat számolom.

Emlékek híján, hisz ez az idők kezdete maga, utamat csak előre vetíthetem, míg múltbeli támaszom, csupán egy újabb köröm az ujjamon. De célom vajon kedvemre való-e? Elhagyni e helyet, csakhogy tanúja lehessen hitelezőim számonkérésének? Ellenszerem nincs. Vagy talán felhők áttetsző szépsége, mihaszna hegyoldalak, s azon felfelé mászó hajók? Majd a csúcs, s ismét víz, langyos tál-vizek. Kényszerrel érzek. Úgy látszik, ma ismét hashajtós napom volt.

Gubbasztok őrhelyemen. Ez a pár hét mely még előttem áll, hatalmas idő. A megszokás meddővé válik, helyét lassan a viszonyulás veszi fel. Erő, tömeg, sebesség harcol egymással, s békél majd meg olcsó képletekben, az idő túlpartján. Zavarban vagyok, hiszen mint jövőbeli eszköze az előbb említett fizikai fogalmaknak, még híján vagyok minden felismerésnek, melyek nélkülözhetetlenek a már megszületett ember számára. Még félelem sem gyötörhet, s öreg bölcsek élettapasztalatait sem lelhetem meg olcsó könyvekben itt . . . vidéken, mi több, a világon kívül.

Ha tehetném, nagyanyám jutna eszembe: „Fiacskám, sose félj!” – fogja mondani húsz év múlva, de én akkor már nem hallgatók rá.

A fényforrás közeledik árnyékához, a hang visszhangjához. Amikor alszom, utcán sétálok, ébrenlétem összkomfortos cellám. A kültér lassan beltérre húzódik. Idők egyesülnek nemsokára, míg testem az első tű fokán áthalad. Rögződik a pillanat: vájt odúm elhagyom.

Időm elindul.

A fényben csak hangom hallatom.

*

Fehér szakajtóban tündöklöm, s tudom: a Próféta megtalálta szavát. Szerepemet betöltöttem. Most már azt is tudhatom, hogy *valaki*, aki a világot megmutatni képes, mert elbújt előlem, nem létezik. Melyik világot? Megmutatni? Hisz csak vagyok az időben, idővel a testemben. Véleményem semmiről sincs, s ha volna is, az is olyan lenne mint egy kiszáradt budi. Vágyaimról nem tudok semmit, mert még csak vágyakozom utánuk. Valami azonban mégis velük lehet kapcsolatban, ugyanis egyszer majd utolérem magamat, amint az utcán sétálok, s amit akkor tapasztalok, láttelete lehet mindannak, ami már túl van a vágyakon: ami örök nyomorúság, örök tetvesség, örök szájalom, örök kegyelem, örök boldogság, örök lankadás, örök adósság, örök vereség, örök harc, örök

győzelem, örök látomás, sőt ez mind egyszerre, s még sorolhatnám is annak árán, hogy elmúlik felettünk az idő. (Különben is elmúlik, csak nem vesszük észre.)

*

A horrornaszád útra kél. Uraim, ne féljenek! Szívünket átlukasztották, agyunk fűrészpör, lelkünk a hajókéményen át távozott. De haladunk! S amink megmaradt, azt megcáfolni már úgysem lehet.

Hajóink a sziklafalon másznak felfelé, s nemsokára a parnasszus csúcának párás legelőin várnak ránk anyáink és feleségeink langyos tál vizekkel és bennünket csodáló tágra nyílt szemekkel, melyekből a színes jószág száll felénk útközben kékesfehérre fagyva, s koppintva bennünket homlokon. Aztán csak leülünk, és a kálvária jut eszünkbe a városka terén, melynek talapzatán ottfeleedtük piros-fehér pettyes lábasunkat benne a zsírral, amellyel a kezünkbe nyomott kenyeret kellett volna megkennünk.

Ott fenn, de még a Naptól innen, lehajtott fővel mormoljuk fazonzsebkendőnkbe: a csodák nem hazudnak. Csak a csodálkozók. Aztán hálás tekintettel hátrálunk a szakadék felé. Akik kísérnek, pedig piros traktorokon ülve, kendőbe kötött fejfel szántják a még megmaradt fennsíkot, s melegen integetnek viszontlátást. A többire nem emlékszem, talán fütttyentett valaki.

*

Mindenesetre a zuhanásban van valami felemelő. Szakemberek szerint ez egy atavisztikus álomkép, melynek folytán a csecsemő az anyja után, mi pedig egy faág után kapunk. Sőt, tesszük mindezt hűvös homlokkal, hisz a több évezredes gyakorlat kifacsart már belőlünk minden izgalmat és izzadságot.

Így hullunk vissza, s itt kell őszintén megvallanom: egyike vagyok azoknak, akik vízbe esvén nem kapálóznak azonnal felfelé, sőt ékszerűen mind lejjebb és lejjebb hatolva, fittyet hányva a víztömeg nyomására, bátran várják ki, míg levegővel telt tüdejük ki nem veti őket a felszínre.

Ez a nagy pillanat. *Most!* – Túléltük! – ziháljuk már fejfel a víz fölött, s másnap az összes temetőt könnyezve járjuk végig, szívünk friss vérví-

rágait hullajtva szét a száradókra. Hisz mi mindnyájan itt születünk, a rothadás gyakorlóterén.

Habár hideg szél fúj, könnyű átmeneti kabátomban sétálok a néhaiak poligonjának rendetlen fűvén, hátam mögött fekete kovácsoltvas kerítés. Valahol messze, mintha hangszeren gyakorolnának. Szememet résznyire húzom. Nézek mindenfelé, s tekintetemmel végül egy égbe nyúló, száraz ágon akadok fenn. Madár ül ott, s fújja. Felismerem. Legyen zsák a bendóm, eke a fogam, csak kimondani lehessen, csak kimondhassam: *hallottam az Istent.*

*

Fehér szakajtóban tündöklöm, s rámosolygó szemekből világokat kiolvasva, immár leírhatom: a Próféta megtalálta szavát. Szerepemet betöltöm.

Az ugrálókötél árnyéka árkokat váj, ezekben botladozom. Boldogság ez, vagy kudarca látószögeknek?

Alakulok. Már egy pont festményem, versem egyetlen betű. Gögöm még száraz, szívem vájt odúban bujkál, vashoz csak véletlenül nyúlok.

A pék korán kel, s taligán tolja gezemicéjét. S mintha én lennék, éneкли:

*. . . nyelvem rőfös kötél húzza
beleráng a fütty mit fújok
boldog rosszullét hogy zabál
kemencébe belebújok
sártapasztott poklom hasán
kezem pihen jóllakottan
vigyorogva örül szívem
koromban hogy megmosdhattam
ennyi jut hát erőmből
a tornácig hol fejet hajtok
s eljátszom az ünnepet
hol tort ülnek nagy néma arcok . . .*

- Ez a vers nem csupán egy betűből áll.
- Tényleg nem.
- Pedig az előbb azt mondtad, hogy versed egy betű.

- Igen, valóban azt mondtam.
- Akkor nem értem az egészet.
- Nem is értheted. A te időd még nem érkezett el.
- De hisz itt vagyok, és beszélgetek veled.
- Te nem vagy itt. Csak voltál, és leszel.
- Hol vagyok akkor szerinted?

Elég volt. Bár csak tudnám, hogy nem létező emberekkel van tele a világ, és egy vagyok én is közülük. De semmiről sincs véleményem, s ha volna, az is olyan lenne, mint egy kiszáradt budi.

Verset pedig nem írok többé. Betűket igen.

*

De ezt most hiába olvassátok, mert hosszú napok következnek, telve üvegyöngyök csilingelésével. Tartozásaim csillagászati méreteket öltöttek. Már ereimben úsznak, és minden kör után újjászületnek.

*

Nem szabadulhatok egy furcsa látomástól, melyről egyszer már szó esett. Ha kimondanám ismét, nagy baj történhetne. Talán egyszer még megpróbálom.

Addig is mindennapos borotválkozásokkal telik az idő, habos szőrt hagyva a mosdóban, muladékul. A tükörben időtlen a képmás: képmás az időtlen tükörben. Mindig egy adott pillanatot tükröz, mely viszontlátja önmagát – látja viszont.

Leteszem a pengét, és lemosom az arcom egy langyos tál-vízben.

*

Így, útra készen állok most az ajtóban.

Kikukkantok, azután visszalépek, kikukkantok, azután visszalépek, kikukkantok, azután visszalépek, kikukk . . . A tüköreffektust gyakorolnám? Á, nem. Csak bentről még várok valakit. Alkonyodik, az utca egy kicsit latyakos.

Mégis magam indulok el.

*

A városnak van egy tere. Kicsi, szabálytalan háromszög alakú, valamikor egy nagy nyárikonyha lehetett. Alacsony házak teteje felett süt be a nap, itt mindig délután van.

Szendergő mosónő gyalogol a nemrég megboldogult gyógyszerész háza előtt, s a feszület felé tart. A kálvária betontalapatát kovácsoltvas kerítés veszi körül rozsdásan immár, s a járda melletti fű gazba serdül. A mosónő elhalad a kereszt előtt, és fel sem nézve, egy piros-fehér pettyes lábast tesz a talapzatra. Aztán csak tovacsoszog fekete posztó-mamuszában.

A lábas tele van disznózsírral.

Ami ezután történik: Krisztus leszáll a keresztről, lehajol, hogy a gaz majdnem teljesen eltakarja testét, majd egy kis idő után ismét kiegyenesedve, visszahelyezkedik a feszületre.

Bevallom, szerintem az egész történezből senki nem látott semmit.

Három napra rá, arra sétálván, a lábas tele zsírral, még mindig ott volt a feszület talapzatán.

Csak negyednapra tűnt el, s ezt már látták néhányan: egy cigánygyerek felkapta, s elszaladt vele. Messziről hallatszott az ének:

*. . . sártapasztott poklom hasán
kezem pihen jóllakottan
vigyorogva örül szívem
koromban hogy megmosdhattam . . .*

*

A város másik sarkában, egy padlásszobás ház tűzlépcsőjén vártam Amál nénit. A lépcső hosszú volt és kacskaringós, régi, zöldre festett kovácsoltvas korlát szegélyezte. A lépcsőfokok természetellenesen magasak voltak, majdnem térdig értek.

Kissé feljebb, az egyik fordulónál egy kék-fehér rúdra erősített *kikötni tilos* hajózási táblát vettem észre, amely mellett jobbra, a tetőn, egy kellő medermélységre utaló jeltábla meredezett. A lépcső kövei nagyrészt kikoptak vagy kimaródtak, köszönve ezt valószínűleg az itt elhaladó hajóknak.

Felnéztem Amál néni ajtaja felé, s e pillanatban, mintha süppedni kezdett volna a talaj. Egyszeriben rajzfilmmé vált a világ: egyetlen hatalmas lyukban tűnt el fa, bokor, házfal, lépcsőfok. Hátraugrottam s futni kezdtem volna, de a földet már máshol is sűrű repedések szántották. Ugrálni kényszerültem, tánc lett belőle. Ugyanis egyszerre egy csodálatos hang szólalt meg, a 435 Hz-es „a” hang. Szökkenésekkel

mentve felszínen maradásomat, lihegve füleltem, hisz ma az „a”-kat már a magasabb 440, sőt 443 Hz-re hangolják, emiatt a szimfóniák szinte húrpuccolásig feszülnek, rikítóan fémszerű hangzataikban tivornyáznak a kiművelt világ. A frekvencia egyre nő, az amplitúdók fázósan húzódnak össze, az *értelmindenség* fel és még feljebb hangolódik, kedélyünk már a pszichotikus mánia határait súrolja, dagadt erezetű lábunk akaratosan küszködik a tánc ritmusával, a dobütések is egyre erősebbek, s egyszer, egy nagy *most*-ban, valaminek be kell következnie. Talán *most*. Vagy épp *most*. Talán megállnak futtukban a gyerekek. Vagy megszólalnak az öregek. Talán valaki felfelé tekint egy lépcsőn, és ekkor meghallja ezt a csodálatos hangot, mely immár a felismerhetetlenségig a miénk, s úgy zeng, mintha Isten, egy fa tetejéről, pont nekünk énekelne.

Közben az árkok egyre nőnek, és temetik a felszín gazdagságát. Az utca ürül, s mindjobban hasonlít ahhoz, ami önmaga előtt volt: egy hatalmas térhez. Végre a távolban meglátom Amál nénit, amint felém közelít. Küszködik a széllel, mely hasadékokat átugró lomha elrugaszkodásai során odébb-odébb löki. Arcán látom, hogy csodálkozik az egész cirkuszon. Pedig a csodák nem hazudnak . . .

Amál néni hitetlenül tekinget a lyukakba tűnő betondarabok után. Mintha egy hatalmas homokóra lepergését figyelné. Kíváncsian nézem, vajon fél-e. Én félek.

Teszek még egy lépést, aztán megszűnik alattam a talaj. Zuhanni kezdek. Hogy honnan, nem tudom, de hirtelen látom, hogy Amál néni is velem esik lefelé, egy tágas, szakadéknak is beillő repedésbe. Lábán fekete posztómamusz, s egy piros traktor kormányába kapaszkodik.

*

Mindenesetre a zuhanásban van valami felemelő. Szakemberek szerint ez egy atavisztikus álomkép, melynek folytán a csecsemő az anyja után, mi pedig akár az orángután, egy faág után kapunk.

*

A legyeket agyon kell csapni, mert még így is vannak legyek. És legyek légy, ha számuk nem növekedett. Ezért a legyeket igenis és folyamatosan agyon kell csapni. Méghozzá az én legyeimet nekem magamnak, hogy ne legyek kivétel, s hogy a legyek, mint faj, tovább élhessenek, és ne legyenek egymás testvéráldozatai a Kánaán szűk kapujában. Tehát csap-

juk őket agyon nyugodtan, e túlélő legyeket egyszerűen agyon kell csapni.

Furcsa töprengések mögé bújva érek talajt Amál nénivel együtt, aki most végre elengedte a kormányt. A közvetlen életveszély elmúltával láthatjuk, hol vagyunk. Hogy merről szűrődik a fény, azt szintén mindenki láthatja, s mindenki hallhatja azt a bizonyos hangot, mely a földinduláskor megszólalt, és most azzá lett, ami. Csenddé. Amál néni tátott száján most ez a csend kukucskál. Kikukkant, aztán visszanez. Kikukkant, aztán visszanez. Kikukk . . . De a most megszólaló zene – valaki a közelben szemtelenül fütyörész –, fülén át a fejébe jut, s ott is reked, sőt egyre gyülemlik a szájából kukucskáló csend mögött. Félttem őt, nehogy felrobbanjon. Hisz a koponyacsontok csak részben tágíthatók.

Ordítás lesz ennek a vége.

*

– Akkor most már megmondom.

– Mit?

– Hát tényleg nem emlékszel?

– Nem emlékszem. Nem is emlékezhetem.

– Igaz, régen történt. Milyen könyvet viszel?

– Vastagot.

– Neked most van a jelenésed?

– Ebben a könyvben nincs semmi.

– Akkor még új vagy.

– Én írom tele.

– Mit?

– Hát tényleg nem emlékszel?

– Nem emlékszem. Nem is emlékezhetem.

– Igaz, régen történt. Vagy várj csak! Valami nem stimmel. Viszel te egyáltalán könyvet?

– Dehogyan viszek.

– Akkor itt tényleg . . .

Ebben a pillanatban hatalmas ordítás.

– Jó, jó, abbahagyjuk.

*

Amál néni csak lassan nyugszik meg. Bibircsókos orra halványodik, keze ki-be jár ruhája zsebéből. Mindketten óvatosan körülnézünk: nem, ez nem lehet az a tér. Ami itt hasonlít, azok csak mi vagyunk. A túldoldalon, egy zöldre meszelt házból oboaszó szűrődik ki. Már ez is valahogy idegen. Az oboa csak gyárilag hangolható. Átvágunk a térségen. A gazos fűből egy betontalapat áll ki. Odamegyek, és felállok rá. Amál néni gyanúsán néz rám, és nem hajlandó közelebb jönni.

Lassan hajolok előre, majd egészen le, hogy két lábam között lássam a hátam mögötti teret; az eredendő formát, esetleg egy mikrofont, mely – mint egy olcsó filmben –, beelég a képbe. Az utcai lámpák nem gyúlnak ki, mert nincsenek is. Pedig esteledik.

*

Egyre húzom az időt, hogy látomásomról beszéljek. Valami visszafog. Csak gubbasztok őrhelyemen, hogy szerepemet betöltsem, és ismét hosszú napok következnek üveggyöngyök csilingelésével. Szőrcomók maradnak a mosdóban múladékul, és időtlen arcom fintorog vissza rám, ha feltekintek.

Ez így már szinte unalmas.

– Neked nem?

– Nem.

– Akkor jó. És miért nem?

– Mert nem figyelek rád.

– Akkor jó. És miért nem?

– Mert nem rád figyelek.

– Hát kire?

– Magamra.

– Az nem unalmas?

– De igen.

Ebben a pillanatban ismét Amál néni ordít.

– Igen, persze, abba hagyjuk.

*

Útra készen állok most az ajtóban. Kikukkantok, aztán visszalépek, mert bentről még várok valakit. Bealkonyodott, a latyak fekete tükörré fagyott.

Mégis magam indulok el.

Vajon miért csúszik a jég? Valamilyen súrlódás meg hőfejlődés miatt, mely a jégfelület és a talpunk között egy nagyon vékony vízréteget hoz létre. De vajon ez a hó, abban a pillanatban képes csúszóssá tenni a jeget, amikor ráléptünk? A pillanat erre képes?

*

Tél van, a nagy csúszások ideje. Éppen találkára igyekszem, amolyan időpont nélkülire, amikor, ha biztosan nem is, de véletlenül biztosan találkozunk.

Már majdnem elértem az általam megálmodott helyet, amikor látom, hogy a hölgy, akivel találkozni szerettem volna, nagy léptekkel fut felém, arcából csak villogó szemei látszanak, s így, ide-oda ugrálva közelít a járókelők között, miközben nyitott kabátja hatalmas alakot kölcsönöz neki.

Valami nagy baj történhetett. Kezdek ideges lenni, s ösztönösen megállok, hogy bevárjam, hogy futásának méltó távlata és célja legyen. Közben furcsamód eszembe jut, hogy a rohanás alig gyorsabb a gyaloglásnál, ha vészhelyzetről van szó.

Ilyenkor inkább ordítani kellene.

De kedvesem közben egyre csak fut, és ahogy közelebb ér, észreveszem, hogy kezében egy piros műanyag tálat tart, melyre, úgy tűnik, nagyon vigyáz. Megkövülök. Az asszony hozzám ér, megáll, s egy hirtelen mozdulattal felém libbenti a tál tartalmát. Ijedtemben félrehajolok, de a tálból nem repül ki semmi. Hideg pillantás, majd még egy próbálkozás. Ismét semmi.

Értetlenül nézek rá, a nőre, aki zavarában ajkait harapdálja. Ne haragudj, lihegi, meg szerettelek volna keresztelni. Ez a víz a Jordánból való, csak útközben megfagyott.

*

A szakadék, mely ezután következett, csak egy útburkolati hiba volt a hátam mögött.

*

Úgy érzem, soha nem sikerült belépnem egy olyan világba, amilyenbe szerettem volna.

Az én hibám volt. A küszöbön megállva mindig kedvemet szegte egyetlen lépés, az utolsó, mely könnyűvé tette volna magát a történet.

Most már tudom, a belépésnek ára van. Nem is akármilyen, magáé a vállalásé. Ennek árán röppenhettem volna fel kétes magasságokba, ahol a kitartás az erő, s az erő maga a kitartás. Tökéletes egyenlőség, egyetlen dimenzió.

- Komolyan hangzik.
- Minden, ami ismeretlen, kívülről nagyon sötét.
- A hordó meg belülről.
- Ne menjünk ilyen messzire.
- Pedig ez van közelebb.
- Gondolkodj csak el rajta egy kicsit!
- A sötétben?

*

Mindnyájan Isten csendjében élünk, még ha füttyent is egyet valaki. Mert e csend a várt válasz hiánya.

*

A szentmisén mindenki csendben van.

A jobb oldali mellékhajó elülső részében álldogálok, abban a templomban, mely egy kis térre néz, és melyet nagyon régen kezdtek el építeni. A befejezés még messze van, de az épület áll.

Fel is pislantok az ódon falakra, melyeken tizenkét, Krisztus keresztségét ábrázoló festmény látható.

A harmadik összeesés után már csak a kifeszülés következett. A drótot is hajlítgatással a legkönnyebb megtörni. Pillantásom egy hatalmas fakeresztre téved, mely a mellékhajó szemben lévő falára van kifüggesztve.

Egy fiatal nővér éppen az Isten bárányát kezdi énekelni, amikor hideg légáramlat borzongatja meg hátamat, mely az ajtó csukódásával meg is szűnik. Egy kisfiú furakszik át a tömegen szűk posztókabátban, zöld kötött sapkáját hóna alatt szorongatva. Kint még tél van, a nagy csúszások ideje.

A gyerek a főhajóba ér, s tétován megáll, mintha keresne valakit. Kezében nagy piaci szatyor, s szemmel láthatóan zavarban van a megrovó pillantások miatt.

A főhajó túloldalán, az oltár felől, e pillanatban megjelenik az adományokat gyűjtő perselyező.

A kisfiú kipirul, s határozott léptekkel megindul a bácsi felé, a hívők sorai között. Látom, amint odaér hozzá s tenyerét felfelé tartva kinyújtja kezét. A tömegen a megdöbbenés moraja fut végig. Az atya könyörgésre széttárt kezei közül bámulja a jelenetet.

A szentmise lassan a Nagy Áldozathoz ér. A sekrestyés gyorsan körbetekint, majd perselyébe nyúlva pénzt nyom a kisfiú markába, és átveszi a neki nyújtott piaci szatyrot. S míg az Úr, azon az estén, midőn átadta magát a szenvedésnek, és kezébe vette a kenyeret, hogy megtörje, a gyerek sarkon fordult, s a főhajón át kiszaladt a templomból.

Nem sokkal később, amikor a fejek visszafordultak, a kórus már zengett. Az Isteni bárány mindenkit meghívott vacsorájára, a plébános az áldozók kitátott száját figyelte. A perselyes ember pedig, befejezve az adománygyűjtést, egy piros pettyes, fehér lábast tett a falon függő nagy kereszt alá, melyre senki sem volt felfeszítve.

Az edény csörrent a kövön. Mindenki tudta, hogy üres.

- S a horrornaszád útra kél.
- Már megint?
- Mi az, hogy megint?
- Még egyszer?
- Törődj inkább a könyveiddel.
- Éppen az egyikben olvastam, hogy már egyszer útra kélt.
- A horrornaszád?
- Igen.
- Miféle könyvben olvastad te ezt?
- Egy elég vastagban.
- Ki írta ezt a könyvet?
- Többen írták. De főleg én.

*

Uraim, ne féljenek!

Szívünket átlukasztották, agyunk fűrészpor, lelkünk a hajókéményen át távozott. De amink maradt, azt megcáfolni már úgysem lehet.

- Dehogynem.
- Hallgass! A Parnasszushoz közel ez már úgysem érdekes.
- Dehogynem.
- Semmit sem tudsz. Hajóink már a sziklafalon másznak felfelé.
- Úgyan már. A horrornaszád el sem indult.

- Dehogynem. Másznak felfelé.
- A nyavalyát másznak.
- Felfelé.

Itt ordításnak kéne következnie, ha azonban Amál néni nincs a közelben, légyzümmögés, majd egy csattanás is megteszi.

- Tudjuk már, tudjuk.

*

Egyre azon a látomáson töröm a fejem, amelyben már részem volt egyszer. Eddig nem mertem szólni róla, most meg már nem is tudnék, mert azt hiszem, elfelejtettem.

*

Valóban, a félbe vágott disznó eldőlt az ólban. Egyensúlyozott egy darabig két lábán, aztán rőfögve eldőlt, éppen a vágott felére. Ekkor lépett be Amál néni, és látván ezt, bosszúsan mormogott valamit. Az állat, így fekvé, egy rendes, egész disznóra hasonlított, csak laposabb volt egy kicsit.

Meggörnyedve álltam az alacsony ól belső sarkában, és arra gondoltam, hogy ki kellett volna támasztani, vagy a fal mellé állítani, hisz most moshatjuk az egész félállatot. A disznóganéj nagyon bűdös. Odatocsogtam Amál néni mellé, mire ő lefelé mutatva megkérdezte, hogy hol ennek a másik fele. Nem tudom, mondtam, mi ezt kaptuk, a másik fele biztosan egy másik ólban van kitámasztva. Erre megnyugodott, és azt mondta, támasszuk ki mi is ezt a felét, ne feküdjön így a ganéjban. Nekiveselkedtünk, és Amál néni, korát meghazudtoló erővel segített nekem falhoz állítani az állatdarabot.

Aztán azt javasoltam, csináljunk fából egy mesterséges támasztékot, melyen kerekék is vannak, így a koca sétálhatna egy kicsit az udvarban, mielőtt leszúrák. De Amál néni ebbe már nem egyezett bele. Sőt, azt mondta, ne humorizáljak, ő tudja, hogy ez az egész nekem úgysem fontos. Köszöni, hogy segítettem neki hazatámogatni a féldisznót, de most akár el is mehetek.

Kissé megbántva léptem ki az ólból, de azért visszafordultam, hogy elköszönjek. Amál néni egyik kezével a disznó fülét fogta, talán, hogy az újból el ne dőljön, a másikat pedig saját homlokára téve, nagyokat szuszogott. Azt hittem, ordítani fog, de nem történt semmi.

Zajt hallottam a hátam mögül. Lassan megfordultam, s láttam, ahogy a baromfiudvar túlsó végéből nőm fut felém lélekszakadva, kezében egy piros tállal. Odakiáltottam neki, hogy forduljon vissza, az ő jelenése most nem ide tartozik. De ő csak rohant, észre sem vett, kabátja szélesen libegett utána. Az utolsó pillanatban félreugrottam előle, mire ő berohant az ólba.

– Jó, hogy meghoztad a vizet! – hallottam Amál néni hangját. – Teljesen bebűdösödik szegény. Gyere, segíts, mossuk le!

Tétlenül álldogáltam a baromfiudvaron. Az ég sötétedni kezdett, a fák égbe nyúló, kopaszodó ágait hideg szél borotválta.

A ház felől emberi hangok hallatszottak, a meghívott vendégek érkeztek csoportokban.

A be nem teljesülés feszültsége ívelt a magasban távoli villámként, a meg nem érkezése, mely maga a boldogság, egy útközbeni állapoté, mely maga az indulás és érkezés.

Hirtelen nagy csend támadt. Az ég némán feketélt, a fák hangtalan mozgása ijesztővé vált. A kerítés mellől néztem, ahogy életre kel a Magány és a Félelem. Nagymamám jutott eszembe: „Fiacskám, sose félj” – mondta volna, de már nem figyeltem rá.

A vendégek lassan közeledve hang nélkül beszélgettek, szájuk tátogva nyelte a sötétet. Az udvarból mintha kiszippantották volna a levegőt.

Mind a tizenketten itt vannak, állapítottam meg, s mivel engem ide senki sem hívott, a kapu felé indultam. A határtalan csenden kívül semmi nem hallatszott. Mégis tudtam, hogy a hátam mögött kezdetét veszi az éjszakai disznóvágás.

*

Útra készen állok már a kapuban. Kikukkantok, aztán visszalépek, mert bentről még várok valakit. Füttyörészni kezdem egy régi dal néhány sorát:

*. . . ennyi jut hát erőmből
a tornácig hol fejet hajtok
s eljátszom az ünnepet
hol tort ülnek nagy néma arcok . . .*

Teljes a sötét, az utca sáros. Mégis magam indulok el.

- Én itt vagyok.
- Tessék?
- Mondom, én itt vagyok.
- Nem hallak.
- Akkor honnan tudod, hogy beszélek?
- Nem tudom, hogy beszélsz-e.
- Saját szavaidat sem hallod?
- Nem hallom.
- Az előbb mintha fütyörésztél volna . . .
- Nem hallottam.
- Az ordítást sem hallod?
- Nem hallom.
- Pedig szóltak, hogy be kéne fejeznünk.
- Nem hallottam.
- Mondj még valamit, gyorsan.
- Nem mondok semmit.
- Akkor fejezzük be.
- Nem fejezzük be.
- Amál néni már háromszor ordított.
- Ne ordítson, úgysem hallom.
- Hát jó. Szólj, ha hajlandó leszel befejezni.
- Hiába szólnék. Akkor már te sem fogsz hallani.

*

Úgy érzem, soha nem sikerült belépnem egy olyan világba, amelyben szerettem volna. A küszöbön állva kedvemem szegte az utolsó lépés, mely már könnyűvé tette volna magát a történést. A gyújtópont örök sorsa ez, mely saját csendjében ég el, távol az ellipszis sikoltva izzó ívétől.

De vajon képes ez a hő csúszóssá tenni a jeget?

- Tessék?
- Igen?
- Nem hallom.
- Én semmit sem . . .
- Vagy csak egyvalamit . . nem hallok?

Hát persze, hogy nem hallanak semmit. Meghaltak. Én még itt vagyok, mert vészhelyzetekben általában hajóra szállok és messzire utazom, hogy ne legyek itt. Mindenkit magammal viszek, és mindenkit itt hagyok. A legyeket nem lehet agyoncsapni. Csak röpködnek a fejünk felett, és folyton elszalasztjuk őket. De nekik sem sikerülne bennünket agyoncsapni, még ha hatalmasabbak volnának is nálunknál. Meghallanánk távoli zümmögésüket, apró robbanásaikat, ahogyan a hangsebességet törik át, s még idejében hajóra szállnánk, hogy felfalhassuk egymást ott messze, a Kánaán szűk kapujában.

Az alvó nem ásítozik, a halott nem táncol. Ők meghaltak. Én még itt vagyok, mert vészhelyzetekben általában hajóra szállok és messzire utazom, hogy ne legyek itt. Én még itt vagyok, mert vészhelyzetekben messzire utazom, hogy ne legyek itt. Amál néni! Hall engem? Én még itt vagyok, mert messzire utazom, hogy ne legyek itt. Értette? Hall engem? És hol vannak a többiek? Mind megsüketültek?

*

Csupa virág a szobám. Mintha a mennyezetből meg a falakból nőtt volna ki ez a rengeteg növény. Szeretem őket, mert semmi hasznuk. S amíg a hasznos dolgok mindig kérnek tőlünk cserébe valamit, ezek a jámbor lények, csendben, csak értünk léteznek.

Ha elszáradnak, ki kell őket dobni.

*

Így, ni! Majd kapok másikat.

Zenta, 1993. december–2001. június